

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в емпіричному дослідженні та теоретико-методологічному обґрунтуванні психологічних механізмів соціальних очікувань особистості.

Список використаних джерел

1. Васютинський В. О. Психологічні виміри спільноти: монографія / Вадим Олександрович Васютинський. – К. : Золоті ворота, 2010. – 120 с.
2. Гарфінкел Г. Дослідження з етнометодології / Гарольд Гарфінкел; [Пер. з англ. В. Й. Шовкун]. – К.: Курс, 2005. – 340 с.
3. Сушков И. Р. Психологические отношения человека в социальной системе / Игорь Рудольфович Сушков. – М. : Ин-т психол. РАН, 2008. – 412 с.
4. Шибутани Т. Социальная психология / Тамотсу Шибутани; [Пер. с англ. В. Б. Ольшанского]. – Ростов н / Д. : «Феникс», 2002. – 544 с.
5. Parsons T. The Structure of Social Action /Talcott Parsons. – N-Y, 1937.–384 p.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Vasyutyns'kyu V. O. Psykholohichni vymiry spil'noty: monohrafiya / Vadym Oleksandrovych Vasyutyns'kyu. – K. : Zoloti vorota, 2010. – 120 s.
2. Garfinkel H. Doslidzhennya z etnometodolohiyi / Harol'd Garfinkel ; [Per. z anhl. V. Y. Shovkun]. – K. : Kurs, 2005. – 340 s.
3. Sushkov I. R. Psihologicheskie otnosheniya cheloveka v social'noj sisteme / Igor' Rudol'fovich Sushkov. – M. : In-t psihol. RAN, 2008. – 412 s.
4. Shibutani T. Social'naja psihologija / Tamotsu Shibutani; [Per. s angl. V. B. Ol'shanskogo]. – Rostov n / D. : «Feniks», 2002. – 544 s.
5. Parsons T. The Structure of Social Action /Talcott Parsons. – N-Y, 1937.–384 p.

Popovych, I.S. Social expectations of individuals as a socio-psychological reality regulator. The article analyzes the theoretical and practical bases of social expectations of the individual as a regulator of social and psychological reality. The author discusses the relationship between individuals' social expectations and the structural components of social behavior, such as action, behavioral act, activity and deed as well as considers the formation of individuals' social expectations. It is noted that social expectations can be realized on condition that the object and content of activities are present. It was found that the systems of expectations were not isolated from each other and did not act independently but formed a complex system of individuals' social expectations, the so-called 'individuals' social expectations tree.' The social expectations tree of the individual is a complex branched and hierarchical system of social expectations.

The author proved that social expectations object and the object and content of activities were prerequisites for the development and realization of individuals' social expectations and designing a model of the expected future. A permanent and interdependent transformation of social expectations and social norms is a reciprocal process of the regulation of individuals' social behaviors.

Keywords: expectations, social expectations of individual, social expectations tree, expectations object, expectations subject, social pressure.

Відомості про автора

Попович Ігор Степанович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту Херсонського державного університету, м. Херсон, Україна.

Popovych, I.S., PhD, Assoc. Prof., Dept. of pedagogy, psychology and educational management, Kherson State University, Kherson, Ukraine.

E-mail: igorpopovych76@gmail.com

УДК 37.091.212.8:37.015.311

Рашковська І.В.

ПРОБЛЕМА ЖИТТЄВОГО УСПІХУ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Рашковська І.В. Проблема життєвого успіху та її складові. У статті аналізуються теорії успішної особистості класичних та сучасних психологів. Викладено психологічні складові досягнення успіху. Доводиться необхідність створення сприятливих психологічних умов для становлення успішної особистості. Також представлені результати дослідження уявлень сучасних випускників школи про успіх, про успішну людину, про шляхи досягнення успіху. Викладено подальші перспективи досліджень, а також практичної роботи для допомоги сучасній молоді у становленні успішної особистості.

Ключові слова: психологічні теорії успіху, успішність особистості, фактори становлення успішної людини, рівень домагань.

Рашковская И.В. Проблема жизненного успеха и ее составляющие. В статье анализируются психологические теории развития успешной личности классических и современных ученых. Так же рассматриваются составляющие достижения состояния успешности личности. Представлены данные изучения взглядов выпускников средней школы на проблему формирования личностной успешности, на содержание успеха как такового. Обоснованы важность изучения данного вопроса в дальнейшем, необходимость создания специальных условий для становления успешной личности.

Ключевые слова: психологические теории развития личности, успешность, факторы становления успешной личности, уровень притязаний.

Постановка проблеми. Останнім часом про успіх як психологічне та життєве явище ведуться розмови в різних колах як наукових, так і в тих, які від науки досить далекі, а саме в колі людей бізнесу, творчих осередках тощо. Це, насамперед, пов'язано з багатьма факторами, а, головне, із соціальною природою людини, з виявом її сутнісного начала, з популярністю даної тематики у нашому повсякденному житті. З багатьох наукових джерел як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, стає зрозумілим те, що для нормального психологічного розвитку особистості необхідною є динамічна рівновага у процесі її взаємодії із суспільством. Виходячи з цього, проблема успішності, ставлення людини до власного успіху, особливості переживання цього явища є одним із важливих аспектів загальної проблеми розвитку особистості. Водночас, переживання успішності є цілком суб'єктивним явищем, яке лише частково стосується зовнішніх, соціальних аспектів життєдіяльності людини. Закономірності переживання власної успішності особистістю значним чином залежать від особливостей функціонування її внутрішнього світу, її устремлень, рівня притязань. На жаль, останнім часом, не дивлячись на популярність проблеми успіху, не вироблені основні принципи виховання успішної особистості, не спрацьовує система безперервного виховання успішної особистості, яка б починалась з дитинства й тривала б протягом шкільного періоду та юнацького віку, а, можливо, й протягом усього життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основному дослідження проблеми успіху сучасними вченими обмежуються двома головними тенденціями: внутрішньою (суб'єктивно-ціннісною) та зовнішньою (об'єктивно-поведінковою).

У філософських працях дослідження заявленої проблеми ґрунтується на уявленні про успішну людину як про таку особистість, яка сповнена недосяжними ідеалами та наділена великим прагненням до самореалізації в усіх сферах свого існування (Дж. Аткинсон, Д. МакКлелланд, А. Маслоу, Ю. Орлов та ін.). Усвідомлення власної успішності (в широкому розумінні) і своїх дійсних цінностей відбувається упродовж усього життя людини, а якщо взяти до уваги проблему мінливості психічного, то стає зрозумілою певна «часова дилема» – чи можна задовольнити потреби та бажання не тільки матеріального, «а й вищого рівня тут і тепер, і чи всі наші бажання, що виникають спонтанно, приведуть до смислотворчого успіху в майбутньому» [6].

За позицією Л.М. Балецької, «модель успішності особистості пов'язується з уявленням про творчі аспекти загалом, які розглядаються сьогодні як базові. Натомість у процесі побудови моделі успіху необхідно враховувати «тренди», які мають місце в певний історичний відрізок часу, адже в різні часи людство орієнтувалось на різні способи щодо їх задоволення (матеріальні, духовні та ін.)» [3].

Цілісний підхід до проблеми вивчення успішності з'явився, на наш погляд, завдяки працям С. Мадді. Автор порівнює, зокрема, людину та її мотиваційно-поведінкові характеристики, що «належать» різним епохам. Разом з тим, дослідник наголошує на складності визначення додаткових компонентів, що гіпотетично належать до складових успіху: «Намір – це те, що визначає думки, почуття та дії людини, пов'язані з досягненням його основних цілей. Характеристики – це статичні або структурні утворення, як правило, детерміновані намірами; з їх допомогою пояснюють не стільки рух до цілі чи певні результати функціонування, скільки сам факт існування цілей та потреб та їх безпосередній зміст» [3]. Важливою, на наш погляд, є позиція В. Бадрака про важливість психологічної настанови особистості на успіх, про вміння керувати своїм емоційно-вольовим станом. Практична сила позитивної психологічної настанови саме в тому, що особистість «відмовляється від негативних внутрішніх сумнівів» [2].

Нижче розглянемо уявлення про успіх у різних дослідницьких моделях, прийнятих в психології. Першою моделлю виступає, на наш погляд, модель конфлікту (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Берн та ін.) [2; 6]. На думку даних вчених, особистість постійно перебуває між кардинально протилежними впливами на неї. Названі впливи так чи інакше призводять її до конфліктності. До цього протистояння відносять як внутрішні рушійні механізми, так і механізми, які переважно впливають ззовні. Таким чином, успіх стає компромісом між дихотомічною енергією. На поведінковому рівні це виявляється як постійна боротьба мотивів і потреб людини. На більш глибинному рівні – одвічний «Фрейдівський конфлікт» біологічного та культурологічного компонентів.

Другою моделлю є модель самореалізації (А. Адлер, А. Маслоу, Ф. Перлз та ін.) [2; 6]. Дана модель передбачає наявність певного самоактуалізувального процесу, або генетично закладеного (вроджені

здібності), або того, який формується за допомогою певних настанов (здібності, які можна розвивати чи набувати). У даному випадку успіх подається як реалізація життєвих потенцій, закладених в особистості.

Наступна модель успіху, яка нам здається актуальною, – це модель узгодження (Дж. Келлі, Б. Скіннер та ін.) [4; 5]. За позицією вище названих вчених, узгодження виступає як співвідношення між особистістю сьогодні та її очікувань щодо майбутнього. Саме тому успіх розуміється як ефективне співвіднесення компонентів Я-концепції, як баланс між самооцінкою та самоцінністю.

Отже, комплексне розуміння поняття успіху особистості дозволяє розглядати його як цілісну структуру, різноманітну за змістом та формами, яка складається з наступних складових:

- 1) відповідальнісного вибору як «мірило якості» успіху;
- 2) процесу постановки цілі та поетапного дотримання визначеної мети;
- 3) ціннісної насиченості процесу реалізації життєвих потреб [4].

Цікавим, на наш погляд, є питання визначення складових успіху особистості. Дослідники (Ф. Хайдер, Г. Келлі, Б. Вайнер) виділяють наступні показники успіху:

- 1) наполегливість;
- 2) інтернальність/екстернальність;
- 3) вибір адекватних задач;
- 4) енергійність, ініціативність у роботі [2; 4].

Розглядаючи теорії успіху, маючи досвід роботи з людьми різних професій, ми не можемо розуміти успіх без вивчення поглядів і дій окремої сім'ї. Саме сім'я накладає перші «табу» та «тотемі» на «чисту дошку» прагнень і бажань дитини.

Сучасні дослідження, як вітчизняних, так і західних психологів, свідчать, що стиль виховання в сім'ї безпосередньо впливає на самооцінку, відповідальність та навчальні досягнення, що є складовими успішного самовизначення особистості. «Ця «конвергенція» (між середовищем та внутрішніми задатками) має силу як для основних якостей, так і для окремих явищ розвитку особистості. Несуперечлива цілісна модель успіху особистості, на нашу думку, може бути побудована з урахуванням ідей К. Левіна (теорія поля) [2], Л.С. Виготського (розвиток людини в культурному контексті) [3], Н. Пезешкіана (теорія позитивної крос-культурної концепції розвитку людини) [2], К.О. Абульханової (типологія життєвих світів) [1], С.Д. Максименка (динамічний розвиток особистості) [7], що дозволить дати відповідь на практичні питання щодо феномену успіху особистості.

Цікавим, за позицією деяких авторів, та порівняно новим, на наш погляд, є думка тих вчених, які пов'язують успішність з явищем «якості життя». Дослідники Р.М. Нугаєв, М.А. Нугаєв наполягають на тому, що різні люди по-різному оцінюють зовнішні обставини, які на них впливають, залежно від їх цінностей, очікувань та бажань бути успішними [6].

Досягнення успіху – складний процес самореалізації і самоствердження особистості. Цей процес виявляється в декількох формах: успіх як визнання, популярність людини в тому чи іншому професійному співтоваристві; успіх як визнання авторитетними людьми. Усвідомлення значущості успіху є реальною силою, яка спонукає до діяльності; успіх-подолання та самовизначення. Досвід подолання складних проблем стає цінним особистісним багажем, під час набуття якого особистість навчається усвідомлювати, оцінювати власні сили; успіх-покликання. Самовдосконалення і самореалізація особистості відбувається у певному виді діяльності, коли важливим є не лише результат, але й процес діяльності. В якій би формі не проявлявся успіх, він, у будь-якому випадку, пов'язаний із подоланням труднощів, умінням покладатися на свій досвід, здатністю брати на себе відповідальність, умінням долати опір інших. Усі перераховані якості складають основу самоактуалізованої успішної особистості.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз проблеми успішності особистості як підґрунтя для вивчення поглядів випускників школи на задану проблему.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Розробками теорії успіху займаються філософи, психологи, акмеологи, спеціалісти з професійної діяльності, педагоги та представники інших видів діяльності. Практичним пошуком шляхів формування успішної особистості зацікавлені відомі бізнесмени, спеціалісти з формування іміджу тощо. Проте сьогодні не існує єдиного підходу не лише до розуміння природи механізму досягнення успішності, а навіть у підході до визначення обсягу і змісту відповідного поняття. Тому вибір теми нашого дослідження є актуальним та своєчасним.

Задоволеність життям зумовлена самоповагою, високою самооцінкою, задоволеністю умовами та обставинами життя, осмисленістю основної діяльності суб'єкта, станом його кар'єрної організації, можливої реалізації задумів та певною якістю міжособистісних стосунків. Названі вище показники відіграють важливу роль в оцінці власного життєвого успіху індивідів та виступають основою для оцінки успішності особистості [8].

Успішність як внутрішнє утворення формується з дитинства. Як зазначалось вище, це відбувається під впливом батьків, шкільного навчання та виховання, позашкільних уподобань учнів середньої школи тощо. Вивчаючи проблему становлення успішної особистості, нам важливо було вивчити погляди випускників школи на проблему власної успішності. Для дослідження цього було проведено анкетування

випускників середньої школи № 91 м. Києва., а також обговорення заданої проблеми в усній формі. В опитуванні взяли участь 45 випускників 11 класу.

Анкета містила такі запитання:

1. Чи збираєшся ти продовжувати навчання далі?
2. Яким (якою) ти бачиш себе сьогодні?
3. Яким ти бачиш себе через 4-5 років (тобто після закінчення вищого навчального закладу)?
4. Що ти вкладаєш в поняття «життєвий успіх»?
5. Що може стати на заваді твого життєвого успіху?

Майже всі респонденти (98%) зазначили, що мріють продовжити навчання. Серед навчальних закладів, про які мріяли випускники школи, називались Технічний університет (КПІ), Державний університет імені Тараса Шевченка, Університет харчових технологій, Києво-Могилянська Академія.

Цікавими виявились відповіді на друге питання. В основному випускники відкрито висловлювали свої погляди на задане питання. Серед опитуваних учнів: 56% визначили себе людьми позитивними, комунікабельними, 32% – сумлінними, які вміють досягати своєї мети; 14% зазначили, що їм важко про себе казати позитивне, але вони намагаються; 10% учнів-випускників характеризують себе веселими та розумними, стверджують, що вони «добрі, поважають друзів та тих, хто поруч». Наведемо декі твердження. Наприклад, Андрій О. розповів про себе, що він «комунікабельний, вміє організувати людей, цікавий у спілкуванні з дорослими».

Настя Д. теж відповіла, що основні її якості полягають в тому, що вона «позитивна, вміє спілкуватися з друзями, вміє користуватися авторитетом серед них». Маріам Г. відповіла, що «поважає друзів, любить людей».

Діонісій К. розповів, що головне для нього – це «спілкування з друзями, знаходитись серед людей». Він взагалі наполягає на тому, що друзі є для нього підтримкою у всіх починаннях й мріях, що вони розвіюють сумніви у потрібності деяких його кроків.

Карина Р. зазначає, що має «лідерські якості, цінує дружбу та може вести за собою людей». Тобто, всі 100% випускників визначають у себе позитивні риси, вважають, що гідні поваги з боку інших друзів, а також дорослої спільноти та цінують й поважають друзів.

Дуже зацікавили нас відповіді на питання про те, якими бачать себе надалі випускники. 99% респондентів уявляють себе людьми з високим соціальним статусом, мають сім'ю, улюблену роботу, гідну заробітну платню. Усі учні, які взяли участь в опитуванні, вважають себе потенційно успішними людьми та впевнені, що успіх буде супроводжувати їх надалі у дорослому житті.

Так, 48% випускників бачать себе керівниками великих корпорацій, директорами фірм. З них 21% відповіли, що мріють бути спеціалістами в сфері творчих професій (художниками, дизайнерами, оформлювачами тощо). Деякі респонденти, а саме 9%, відповіли, що, можливо, будуть жити та працювати за кордоном, досягнуть там великих успіхів (відкривають власний бізнес, стануть керувати власними корпораціями, запропонують нові технології у сфері комп'ютерних технологій тощо). Серед решти відповідей зустрічались різні. Так, Валентин висловився про своє майбутнє наступним чином: «Відкрию ресторан, де будуть збиратися мої друзі та отримувати задоволення від спілкування», Андрій О.: «Я у двадцять два роки, а, можливо й в двадцять один з половиною, буду мільйонером, а, можливо, й мільярдером». Настя Д. відповіла, що «в двадцять два роки я не знаю, ким буду, а ось десь років в тридцять буду працювати в інтернаціональній компанії, стану поважною особою, яка користується повагою серед знайомих, колег та друзів». Маріам Г. висловила думку, що повного уявлення про своє майбутнє поки що не має, але обов'язково буде працювати над собою, самовдосконалюватись та прагнути до ідеалу. Вадим К. теж сказав, що повністю ще не може сказати, ким конкретно він стане, але знає, що «буде корисним людям та обере справу до душі». Скоріше за все, це буде підприємництво в економічній сфері. Карина Р. сказала, що «дуже хотіла б, щоб її батьки пишались» нею, та хоче сама собі довести, що може досягти успіху. Леонід К розповів, що «стане відомим бізнесменом та все в його житті буде складатися позитивно», Лера П. зазначила, що не знає, «чи бачить вона себе зараз в професійному плані», але «дуже хочу стати мамою двох-трьох дітей та мати хорошу сім'ю».

Погляди на зміст життєвого успіху у випускників школи різняться. Вважають, що успіх – це бути реалізованим, щоб подобалась робота, змогли реалізуватися в обраній професії (відмітили 67% респондентів); побачити світ – 24% випускників школи; 11% респондентів вважають, що успіх – це досить комплексне явище, «коли й на роботі й вдома все нормально»; у решті відповідей зустрічали наступні думки: «зустріти справжнє кохання», «щоб на все вистачало грошей», «бути ідеальною людиною» тощо.

Несподіваними поглядами випускників виявились відповіді на останнє запитання. Взагалі у вільній розмові випускники багато розповідали про розуміння того, що процес досягнення успіху в житті є можливим тільки за умов багаторічної цілеспрямованої праці. Тому 75% випускників висловили думку, що для досягнення успіху потрібно, насамперед, побороти свої лінощі, яка дуже заважають їм у навчанні. Інші 21% респондентів вважають, що «треба бути більш цілеспрямованим». Решта відповідей були різними.

Серед них такі: «Мені не вистачає цілеспрямованості, але я буду намагатись її розвивати». Настя Д. висловила думку, що для досягнення успіху в житті їй доведеться навчитися не загорятися новими ідеями, доки не вирішаться старі проблеми», Діонісій К. відзначив, що дуже важко береться за нову справу, переживає, що вона не здійсниться». Оля В. вважає, що у процесі досягнення успіху їй буде заважати «нерішучість». Лера Г. сказала, що для досягнення успіху їй буде дуже заважати швидка зниклобість, з якою важко впоратись. Артем Ш. сказав, що йому взагалі по життю заважає егоїзм, але він буде «працювати над собою». Так, Оля В. висловила думку, що вона може стати успішною особистістю тільки за умови, що позбудеться сумнівів в тому, що в змозі його досягнути, тобто не буде вести внутрішнього песимістичного діалогу. Подібну думку висловила й Настя А. Вона сказала, що сумніви у власній успішності заважають їй йти вперед та досягати бажаного.

Цікаво те, що всі випускники, які брали участь в опитуванні, зосереджувались на тих особистих якостях своєї особистості, які заважають саме їм у досягненні життєвого успіху, та робили акцент на недоліках власного характеру, а не на впливі зовнішніх обставин.

Після проведення опитування всі випускники мали можливість висловити свої міркування з приводу того, про що їх запитували. Тема здалася всім дуже цікавою та потрібною. Майже всі випускники висловили думку, що в школах необхідно запроваджувати спеціальні заняття, тренінги, бесіди з питань розуміння самого поняття «успішна особистість», власного шляху досягнення успіху в будь-яких сферах життєдіяльності особистості. Насамперед, усвідомлюючи відповідальність за свій життєвий вибір та професійне визначення, їх цікавлять питання, пов'язані з професійною діяльністю, зі становленням успішного професіонала, який зможе приносити користь суспільству, а також отримувати за свою працю гідні гроші. Також багато уваги випускники приділили в розмові питанням самодіагностики у зв'язку з постановкою перед своєю особистістю адекватних задач. Багато питань у юнаків було пов'язано з вмінням правильно виявляти свою ініціативу. Звичайно, формування успішної особистості – це процес, який вимагає допомоги з боку спеціалістів. Безумовно, потрібно ставити питання про спеціальний психологічний супровід становлення успішної особистості.

Висновки. Таким чином, у даній публікації проаналізовані основні теорії особистісної успішності, в яких поняття «успіху» розглядається з точки зору філософських та психологічних теорій як класичними, так і сучасними психологами. Також проаналізовані погляди випускників на заявлену проблему. Вивчення поглядів випускників школи майбутніх спеціалістів, молоді, яка буде жити у майбутньому, дає можливість підтвердити основні положення теорії успіху, а саме положення, які демонструють успішність як новоутворення, формування якого відбувається з дитинства, триває все життя на основі настанов, виховання в сім'ї, власного розуміння успіху, успішності та вимагає ініціативності, відповідальності, наполегливості, постановки реальних цілей.

Перспективи подальших досліджень. Безумовно, дане дослідження є лише початком для фундаментальних, практичних, довготривалих досліджень у вивчення феномену успішності сучасної особистості. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо в фундаментальних методичних розробках, наданні практичного інструментарію для вивчення складових формування та розвитку успішної особистості. Також вважаємо перспективним створення програми психологічного супроводу становлення успішної особистості: розробки спеціальних психологічних тренінгів, рекомендацій щодо самовиховання рис успішної особистості тощо.

Список використаних джерел

- 1.Абульханова К.А. Проблемы индивидуальности в психологии / К.А. Альбуханова / Психология индивидуальности: новые модели и концепции. Коллективная монография под. ред. Е.Б.Старовойтенко, В.Д. Шадрикова. – М.: МПСИ, 2009. – С.14-63.
- 2.Бадрак В.В. Как достичь успеха и стать лидером: (Опыт 400 выдающихся личностей цивилизации и воздействия на окружающий мир) / В.В.Бадрак. – Харьков: Фолио, 2011. – 219с.
- 3.Балецька Л.М. Психологічні особливості атрибуції успіху у професійному самовизначенні студентів вищих навчальних закладів // Л.М.Балецька – дис.. канд. психолог. наук. – К. 2014.
- 4.Выготский Л.С. Психология развития человека / Л.С. Выготский. - М.: Смысл: Эксмо, 2003. – 1134 с. (Серия «Библиотека всемирной психологии»).
- 5.Келли Г. Процесс каузальной атрибуции // Современная зарубежная социальная психология; под ред. Г.М. Андреевой, Л.А. Петровской. М.: Изд-во МГУ, 1984. – С.127-137.
6. Максименко С.Д. Екзистенціально-генетичні витоки існування особистості. / С.Д. Максименко // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць, Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, Держ. вищий навчальний заклад Запорізький університет». - Запоріжжя, 2012. - № 3 – С.4 -11.
7. Матеюк О.А. Успішність особистості: сутність та зміст феномену / О.А. Матеюк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 2012. - №4 – С.34-43.
8. Мелашенко К.А. Якість життя як складова життєвого успіху сучасних українців / К.А.Мелашенко. Вища освіта України – Додаток 4, том III(15) - 2009. - Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» – С.251-258.

9. Побірченко Н.А. Учнівська молодь і професії ринкової економіки / Побірченко Н.А. – К., 1998 - 206 с.
10. Свергун О. Психология успеха, или как стать хозяином своей жизни. – М.: АСТ – ПРЕСС, 1999. – 384с.
11. Чернявская Т. П. Психология успешности личности в бизнесе: [монография] / Т. П. Чернявская. – Одесса: Астропринт, 2010. – 286 с.
12. Швенк Е. В. О показателях социальной зрелости личности современного предпринимателя / Е. В. Швенк // Ананьевские чтения: материалы научно-практической конференции / [под ред. Л. А. Цветковой, А. А. Крылова]. – СПб.: Издательство СПбГУ, 2006. – С. 235–237.
13. Щербатых Ю. Психология успеха / Ю. Щербатых. – М.: Эксмо, 2004. – 560 с.
14. Шумилин Е.А. Психологические особенности личности старшеклассника / Е.А.Шумилин. – М.: Педагогика, 1979. – 152 с.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Abul'hanova K.A. Problemy individual'nosti v psihologii / K.A.Al'buhanova / Psihologija individual'nosti: novye modeli i koncepcii. Kollektivnaja monografija pod. red. E.B.Starovoitenko, V.D. Shadrikova. – М.: MPSI, 2009. – С.14-63.
2. Badrak V.V. Kak dostich' uspeha i stat' liderom: (Opyt 400 vydajushhihsja lichnostej civilizacii i vozdejstvii na okruzhajushhij mir) / V.V.Badrak. – Har'kov: Folio, 2011. – 219s.
3. Balets'ka L.M. Psykholohichni osoblyvosti atrybuty uspihу u profesiynomu samovyznachenni studentiv vyshchych navchal'nykh zakladiv // L.M.Balets'ka – dys.. kand..psykholoh. nauk. – К. 2014.
4. Vygotskij L.S. Psihologija razvitiya cheloveka / L.S Vygotskij. - М.: Smysl: Jeksmo, 2003. – 1134 с. (Cerija «Biblioteka vseмирnoj psihologii»).
5. Kelli G. Process kauzal'noj atribucii // Sovremennaja zarubezhnaja social'naja psihologija; pod red. G.M. Andeevoj, L.A. Petrovskoj. М.: Izd-vo MGU, 1984. – S.127-137.
6. Maksymenko S.D. Ekzyzentsial'no-henetychni vytoky isnuvannya osobystosti. /S.D. Maksymenko // Problemy suchasnoyi psykholohiyi: zbirnyk naukovykh prats', Instytut psykholohiyi imeni H.S.Kostyuka NAPN Ukrainy, Derzh. vyshchyy navchal'nyy zaklad Zaporiz'kyy universytet». - Zaporizhzhya, 2012. - # 3 – S.4 -11.
7. Mateyuk O.A. Uspishnist' osobystosti: sutnist' ta zmist fenomenu / O.A.Mateyuk // Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy, 2012. - #4 – S.34-43.
8. Melashchenko K.A. Yakist' zhyttya yak skladova zhyttyevoho uspihу suchasnykh ukraintsiiv / /K.A.Melashchenko. Vyshcha osvita Ukrainy – Dodatok 4, tom III(15) - 2009. - Tematychnyy vypusk «Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsiyi do Yevropeys'koho osvith'oho prostoru» – S.251-258.
9. Pobirchenko N.A. Uchniv'ska molod' i profesiyi rynkovoy ekonomiky / Pobirchenko N.A. – К., 1998 - 206 s.
10. Svergun O. Psihologija uspeha, ili kak stat' hozjainom svoej zhizni. – М.: АСТ – ПРЕСС, 1999. – 384s.
11. Chernjavskaia T. P. Psihologija uspehности личности в бизнесе: [монография] / Т. П. Чернявская. – Одесса: Астропринт, 2010. – 286 с.
12. Shven'k E. V. O pokazateljah social'noj zrelosti lichnosti sovremennogo predprinimatelja / E. V. Shven'k // Anan'evskie chtenija: materialy nauchno-prakticheskoy konferencii / [pod red. L. A. Cvetkovej, A. A. Krylova]. – SPb.: Izdatel'stvo SPbGU, 2006. – S. 235–237.
13. Shherbatyh Ju. Psihologija uspeha / Ju. Shherbatyh. – М.: Jeksmo, 2004. – 560 s.
14. Shumilin E.A. Psihologicheskie osobennosti lichnosti starsheklassnika / E.A.Shumilin. – М.: Pedagogika, 1979. – 152s.

Rashkovska, I.V. The problem of success in life and its components. The problem of success, peoples' attitudes towards their own success and success experiencing are important aspects of the general research problem of personality development. Success experiencing is an entirely subjective phenomenon, which only partly relates to the external social aspects of human life.

In the philosophical writings a successful individual is viewed as a personality full of unattainable ideals and having strong desires for self-fulfillment in all spheres of existence (J. Atkinson, D. McClelland, A. Maslow, Yuri Orlov et al.). The models of success have been described in the works of S. Muddy, S. Freud, C. Jung, E. Berne, A. Adler, A. Maslow, F. Perls, J. Kelly, B. Skinner et al.). The theory of success also has been examined by K.O. Abulkhanova (life worlds typology) and S.D. Maksymenko (dynamic personality development) who provided answers to practical questions about the phenomenon of individual success. Different people differently assess external circumstances that affect them, based on their values, expectations and desires to be successful.

Success as an internal construct is formed in childhood. It is influenced by parents, school, media and students' likes and dislikes, etc. In order to study the attitudes of secondary school graduates towards their own success the author conducted a survey in secondary school №91 in Kyiv. The authors' follow-up work will include fundamental methodological developments and designing practical tools to study the components, formation and development of the successful personality.

Keywords: psychological theories of success, individual success, factors in becoming a successful person, level of aspirations.

Відомості про автора

Рашковська Ілона Владиславівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, м.Київ, Україна.

Rashkovska, I.V., PhD, Assoc. Prof., Dept. of applied psychology, Faculty of pedagogics and psychology, M. Dragomanov National Pedagogical University, Kyiv, Ukraine

E-mail: i.v.rash@list.ru